

Koevoet

Zesde jaargang nr. 26, november 2006

Verbinden en verduurzamen

Met Adopteer een Koe begon een mooi proces van verbinden en verduurzamen. Er zijn relaties gegroeid tussen adoptievrienden en koeien en kalveren, tussen boeren en burgers, en tussen deelnemende boeren onderling en tussen burgers onderling.

Er zijn ook relaties ontstaan tussen boeren en burgers en Stichting Milieubewustzijn en nu stichting Koevoet. Uit die relaties zijn mooie initiatieven voortgekomen die het welzijn van dieren en mensen bevorderen zoals kalveren bij de koe en koeknuffelen.

Er is saamhorigheid gegroeid tijdens adoptievrienden dagen. Er is meer bewustzijn over ontwikkelingen in de landbouw en in de samenleving en wat die met elkaar te maken hebben.

Er zijn ook relaties ontbonden. Er zijn koeien gestorven, er zijn adoptievrienden afgehaakt, stichting Milieubewustzijn is er niet meer en ook mensen die in het project een belangrijke rol hebben gespeeld, zoals Karina Hoed, Monique Vermeulen en Johan Tesselaar zijn vertrokken.

Stichting Koevoet is eind 2005 opgericht om impulsen te geven aan het proces van verbinden en verduurzamen.

Stichting Koevoet heeft zich ten doel gesteld om daaraan bij te dragen door te experimenteren, te leren en te communiceren. Adopteer een Koe vormt de basis en die moet eerst goed verzorgd worden. Er zijn inmiddels een aantal ingrijpende veranderingen doorgevoerd en er liggen concrete voorstellen om Adopteer een Koe een gezonde basis te geven voor de toekomst.

Als u daarin meedenkt kunnen de besluiten nog verbeteren.

Nieuwe impulsen zijn er ook al. Stichting Koevoet is partner in een project met de titel 'Ontwikkeling van lokale boer consumens verbanden' dat ondersteuning biedt in de redactie van deze nieuwsbrief en de website www.stichtingkoevoet.nl. In het project wordt ook een training ontwikkeld die boeren en burgers ondersteunt met verbinden en verduurzamen. Die beveel ik warm bij u aan.

Ook is in samenwerking met Agro Eco een projectvoorstel geschreven om een extra impuls te geven aan het experimenteren van boer en burger; aan het leren tussen boeren en burgers en; aan het communiceren met de samenleving over ervaringen van boer en burgers. En ik hoop dat u inspiratie vindt in de Buurderij waarin duurzame ontwikkeling tot stand komt door nieuwe vormen van gezamenlijkheid en verantwoordelijkheidsverdeling.

Ik hoop dat u in deze spannende fase verbonden blijft en met hoofd, hart en handen bijdraagt aan verduurzaming van landbouw en landgebruik.

Gerwin Verschuur

Colofon

De Koevoet is een uitgave van de Stichting Koevoet, Postbus 63 (Molenstraat 60) 6720 AB Bennekom

tel: 0318-420405 (vragen naar adopteer een koe)

e-mail: info@adopteereenkoe.nl

website : www.adopteereenkoe.nl

De elektronische nieuwsbrief ziet er als volgt uit. Geef uw e-mail adres door aan het project secretariaat, als we dat nog niet hebben.

stichting **KOEVOET.** **NIEUWS** November 2006 #3

.....

| **VAN HET BESTUUR** | **AEK NIEUWS** | **LBC NIEUWS** | **NIEUWE IMPULSEN** |

.....

VAN HET BESTUUR

Veranderingen
Ontwikkelingen bij stichting Koevoet, verhoging van adoptievriendengeld, een ander projectsecretariaat, afscheid van Monique Vermeulen en Johan Tesselaar, en aanpassingen in de nieuwsbrief.

Voorstellen voor de toekomst
Voorstellen voor de toekomst, nieuwe contributieregeling en de inspraakprocedure.

Inhoudelijke impuls
Een samenvatting van de ambitie voor de inhoudelijke impuls uit het projectvoorstel.

Werving
Gevraagd bestuursleden en redactieleden voor de Koevoet nieuwsbrief.

.....

AEK NIEUWS

Koeien en hazen
Een verslag van activiteiten op Boerderij Hazenveld in Kockengen inclusief deelname aan het TV programma Zomersproeten.

Aanwinst in Bunnik
Boerderijdag bij familie van Schip in Bunnik.

Een jonge zakenman
Zoon Willem bij familie in 't Anker in Schore brengt kalf aan de man.

Onwennige eerste
De eerste adoptiekoe bij mevrouw Heijne uit ter Apel.

.....

LBC NIEUWS

Het LBC project
De projectactiviteiten in het lopende project ontwikkeling van Lokale Boer Consumens verbanden.

LBC verbanden hoe het allemaal begon
Een kijkje in de geschiedenis van Lokale Boer Consumens verbanden.

LBC trainingen
Een drietal trainingen voor koppels van boer(in) en consumens die in januari 2007 beginnen.

TV documentaire
En recensie over de prijswinnende documentaire Real dirt on farmer John.

.....

NIEUWE IMPULSEN

Editorial
Verbinden en verduurzamen tussen adoptievrienden en koeien en kalveren, tussen boeren en burgers, en tussen deelnemende boeren onderling en tussen burgers onderling. Verleden, heden en toekomst.

Sex voor dieren
Een verslag van een opmerkelijke bewustwordingscampagne over dierenwelzijn.

Moppen
Je kunt lachen met koeien.

.....

Veranderingen in Koevoet

Ontwikkelingen bij Stichting Koevoet

In januari 2006 is het Adopteer een Koe project overgenomen door de Stichting Koevoet dat bestaat uit en bestuur met 2 boeren en 2 burgers en geen personeel. De overdracht liep niet geheel vlekkeloos. Het bestuur van STIM wilde gemaakte financiële afspraken niet nakomen en na vervelende onderhandelingen begonnen we met een tekort van € 5000,- . Behalve dit tekort bleek voor 2006 dat de kosten en de opbrengsten van het project niet met elkaar in balans waren, zonder de steun van STIM. Wij hebben gezocht naar mogelijkheden om kosten terug te dringen en andere inkomsten te vinden. We kwamen daar in het bestuur alleen niet uit. Op 12 juli j.l. hebben we samen met een aantal boeren gesproken over mogelijkheden om het project Adopteer een Koe financieel gezond te maken en om het project ook inhoudelijk te versterken en te verdiepen. Uit die bijeenkomst zijn veel ideeën gekomen. Die hebben geleid tot een projectvoorstel om het project inhoudelijk een impuls te geven, verandering van het projectsecretariaat, aanpassingen in de Nieuwsbrief, en verhoging van adoptievriendengeld, en tot een serie voorstellen die we graag aan u voor willen leggen. Over de inhoudelijke impulsen leest u elders.

Verhoging adoptievriendengeld

Sinds eind juni is het adoptievriendengeld voor NIEUWE vrienden € 50,- en ook de voorwaarden voor nieuwe vrienden zijn iets aangepast. Dit besluit is genomen omdat nieuwe vrienden € 45,38 (de oude 100 gulden) een vreemd bedrag vinden, en de waarde ervan door inflatie is gedaald terwijl de kosten in de laatste 5 jaren zijn gestegen. Het bestuur beraadt zich nog op de overeenkomsten met bestaande vrienden. Het mooiste en meest eenvoudige zou zijn dat de voorwaarden en bedragen voor alle vrienden gelijk zijn. We willen alle bestaande vrienden een brief sturen met het verzoek akkoord met een vrijwillige verhoging tot €50,- per jaar accord te gaan. Dat bedrag gaat naar de boer. De boer betaalt daarvan een passende contributie aan de stichting zodat die ook kan kostendekkend kan werken.

Een ander projectsecretariaat

Het is ons jammer genoeg niet gelukt een oplossing te vinden voor de financiële onbalans waarbij we Monique Vermeulen als free lancer voor het projectsecretariaat konden behouden. Daarom heeft het bestuur op basis van offertes en besprekingen met een drietal partijen gekozen om de werkzaamheden van Monique Vermeulen over te dragen aan het adviesbureau Agro Eco in Bennekom.

Deze keuze heeft zowel financiële als inhoudelijke voordelen:

- De totale administratie en coördinatie van het project Adopteer een koe en het Koevoet bestuur wordt goedkoper
- Daarnaast kan Agro Eco onze werkzaamheden beter ondersteunen door hun kennis en netwerk op het gebied van de agrarische sector, de keten en projectfinancieringen.

- Ook kan bij ziekte en vakantie het werk overgenomen worden, doordat het project door meerdere mensen wordt gedragen.
- Agro Eco zal ons helpen een database via internet op te zetten zodat de communicatie tussen boer, Koevoet en burger efficiënter en makkelijker verloopt.

Agro Eco is nu aanspreekpunt voor het Adopteer een Koe project.

Postbus 63 (Molenstraat 60) - 6720 AB Bennekom
tel: 0318-420405 (vragen naar adopteer een koe)

e-mail: info@adopteereenkoe.nl

website : www.adopteereenkoe.nl

Contactpersonen:

Marleen van der Deijl (boer-burger contacten)

Karen Stork (financieel)

Kees van Veluw (project advisering)

Afscheid Monique Vermeulen en Johan Tesselaar

Het gevolg van de overstap naar Agro Eco is dat we de samenwerking met Monique Vermeulen hebben beëindigd. Door deze veranderingen heeft Johan Tesselaar (redacteur nieuwsbrief Koevoet en communicatie van de stichting) zijn werkzaamheden voor de Stichting Koevoet helaas ook beëindigd.

Aanpassingen in de nieuwsbrief

Gerwin Verschuur is nu samen met Agro Eco verantwoordelijk voor nieuwsbrief Koevoet en de communicatie. We willen een bredere redactie gaan vormen met boeren en burgers zodat de nieuwsbrief een stevig klankbord wordt voor alles op het gebied van boer-burger relaties en duurzame landbouw. De nieuwsbrief wordt 4 keer per jaar elektronisch uitgebracht en 1 keer per jaar in gedrukt vorm en zal dan tevens dienst doen als jaarverslag. De inhoudsopgave biedt een illustratie van de nieuwe elektronische nieuwsbrief.

Toekomstige veranderingen

Voorstellen voor de toekomst

Om financieel een gezondere situatie te krijgen, de administratie te vereenvoudigen en het project inhoudelijk te versterken en te verdiepen stellen we u de volgende wijzigingen voor.

- **Boer is in eerste instantie verantwoordelijk voor de werving van nieuwe adoptievrienden.**
- **De boer wijst een koe aan een nieuwe adoptievriend toe of laat een koe uitzoeken.**
- **De adoptievriend heeft via koe-adoptie een relatie met de boer. De overeenkomst met Stichting Koevoet kan 1 keer per jaar opgezegd worden en dus NIET meer automatisch bij het overlijden van de koe!**
- **Betalingen aan de boer 1 of 2 keer per jaar i.p.v. 4 keer per jaar.**
- **De nieuwsbrief Koevoet wordt 1 keer per jaar gedrukt (een mooi compleet exemplaar in mei/juni, als een soort jaarverslag) en komt 4 keer per jaar digitaal uit.**
- **Begin 2007 willen we een website als centrale database hebben waar het projectsecretariaat mee werkt en waarin elke boer met een eigen login naam en paswoord wijzigingen kan aanbrengen.**
- **Meer regionaal organiseren van boerendagen.**
- **Het werken aan verdere verduurzaming van de deelnemende boerenbedrijven.**
- **Meer mogelijkheden voor verdieping van het project door bijvoorbeeld denk tanks en landelijke themadagen.**

Nieuwe contributieregeling

We bereiden ook een nieuwe contributieregeling voor die past bij het meerwerk voor de boeren en de hogere adoptievrienden bijdrage en vooruitlopend op mogelijke nieuwe boer-burger formules van Stichting Koevoet. De kern van de regeling zal zijn dat de contributie uit twee delen bestaat: een vast jaarbedrag voor de vaste uitgaven van de stichting en een variabel bedrag per koe om de kosten voor het projectsecretariaat te dekken.

Inspraakprocedure

Mocht u nog vragen hebben over deze voorstellen, suggesties voor verbetering of bezwaren tegen deze voorstellen dan horen we dat graag. Het bestuur zal al de reacties in overweging nemen en 21 november een definitief besluit nemen. Wilt u daarom spoedig zo spoedig mogelijk reageren. Richting bestuur, liefst via e-mail, maar mag ook via telefoon.

Met vriendelijke groeten,
Het bestuur van stichting Koevoet

Monique van der Laan (voorzitter) info@beekhoeve.nl

tel: 0348-401254 (boerin project AEK)

Ze is van 1 december tot 1 maart met zwangerschapsverlof.

Piet van IJendoorn piet@zonnehoeve.net

tel: 06-20436949 (boer)

Tineke Benist benist-lammers@planet.nl

0348-416848 (burger)

Boris van Oirschot boris@wereldgift.nl

06-48174928 (burger en website/computersysteem)

Inhoudelijke impuls

Tijdens het gesprek op 12 juli met een groep AEK boeren is gesproken over een inhoudelijke impuls op het gebied van communiceren, leren en innoveren. Er is een project voorstel geformuleerd met als titel: 'Opschalen en verduurzamen van adopteer een koe. Een impuls aan verbinden en verduurzamen'. Voor dat project wordt nu financiering gezocht. Hieronder volgt een korte samenvatting van het voorstel.

Uit vijf jaar ervaring met adopteer een koe blijkt dat boer-burger verbindingen resulteren in innovatie en duurzame ontwikkeling. Echter, er zijn drie problemen:

1. Het is in de samenleving onvoldoende bekend hoe goed adopteer een koe is, waardoor deelname van burgers achter blijft bij andere adoptieprojecten.
2. Ervaringskennis met verbinden en verduurzamen blijft nog te vaak in één bedrijf hangen.
3. Boeren en burgers die verder willen innoveren en verduurzamen, krijgen onvoldoende begeleiding.

Het project heeft drie doelen en is gericht op boeren en burgers in Nederland:

- Opschalen van deelnemende boeren en burgers in Adopteer een Koe door drie partnerschappen en door een communicatie campagne.
- Versterken van duurzame relaties tussen boeren en burgers door kennisoverdracht.
- Verdiepen van de relatie tussen boeren en burgers door vier nieuwe associatieve formules.

Aan de doelen wordt gewerkt in drie clusters van activiteiten:

- Vijf activiteiten in het eerste cluster: ontwikkeling van website, nieuwsbrief, promotiematerialen, netwerken en pers contacten en samenwerking met partnerorganisaties.
- Twee activiteiten in het tweede cluster: coachen van boeren en regionale ontmoetingen.
- Drie activiteiten in het derde cluster: ontwikkeling van vier nieuwe formules die boer-burger verbindingen versterken in drie fasen: ontdekken, verbinden en vernieuwen.

Deze activiteiten beogen de volgende effecten:

- Verdubbeling van deelname van boeren tot streefgetal van 200 boeren.
- Verdubbeling van deelname van burgers tot streefgetal van 4000 adoptievrienden.
- Landelijke bekendheid van de effecten van boer-burger verbandingen op verduurzaming van landbouw en landgebruik.
- 50 bedrijven die coaching ontvangen bereiken het streefgetal van 30 adoptiekoeien.
- Kennis met betrekking tot boer-burger verbandingen stroomt beter door naar boeren die het nodig hebben.

- Een ontdekking formule gericht op kwalitatief betere ontmoetingen.
- Twee geteste associatieve formules (meedenken, meewerken en meebetalen).
- Een innovatie formule gericht op aanjagen van duurzame ontwikkeling.

Als u belangstelling heeft voor het gehele projectvoorstel, neem dan contact op met Gerwin Verschuur

gerwinv@worldonline.nl

Koeien en hazen

Leven op een boerderij met adoptiekoeien, mini-camping en Bed & Breakfast. 's Morgens om 05.15 loopt de wekker af, stommelt boer Piet uit zijn bed en om 05.30 uur start hij de trekker en gaat melken in de polder. De campinggasten worden even wakker van het schudden van de grond of het geluid van de trekker en draaien zich nog eens lekker om. Laat boer Piet maar werken, ik heb vakantie!

Onze gasten mogen mee melken, maar voor de ochtendronde is erg weinig interesse. 's Middags willen meer mensen mee om eens te zien hoe dat koeien melken nu in z'n werk gaat. Tijdens het melken is er alle tijd om rustig met de boer te praten over alles wat er bij het boerenleven komt kijken. Deze gesprekken worden door zowel de boer als de gast zeer op prijs gesteld. Het levert voor beide kanten begrip en inzicht in gedachten en zaken die wel eens vraagtekens oproepen.

Het voorrecht om twee uur in de polder te mogen helpen met melken is behalve voor onze gasten ook voor onze adoptiefamilies. Soms worden we gebeld en komt er 's middag een auto het terrein oprijden.

'Heeft boer Piet zijn koffie al op? Wij zijn er klaar voor!' Overalls aan, laarzen aan en daar gaan ze, op weg naar dames in de polder.

Twee keer per jaren organiseren wij speciaal voor de adoptiefamilies een Open Dag. We proberen dat te combineren met het opstallen van de koeien in de herfst en het weer de wei ingaan in het voorjaar. Beide activiteiten worden door de koeien altijd zeer op prijs gesteld en het is leuk om mensen die niet van een boerderij komen, te laten zien dat de koeien zo mogelijk nog harder lopen als ze naar stal mogen voor de winter, als dat ze in het voorjaar weer naar buiten lopen.

Tussendoor is er soms ook contact. Sommigen komen kamperen op de camping en hebben dan even een intensiever contact met de boer en hun koe. Eén adoptievriend komt op de verjaardag van zijn koe langs met gebak voor de boer en een knuffel voor de koe. De adoptiefamilies voegen iets toe aan ons leven!

Door onze toeristische nevenactiviteiten staan we soms ook anders 'in the picture'. Afgelopen voorjaar is er door Ouders van Nu een hele modereportage gemaakt op de boerderij. We wisten niet wat we zagen toen het hele team arriveerde, compleet met rekken met kleding, schminckman, ouders van de 'nep'kinderen. (ja, dat gelukkige gezin in het tijdschrift is geen echt gezin, maar voor de rapportage even bij elkaar gezet) en natuurlijk de 'nep'ouders. We zijn erg benieuwd hoe de reportage eruit komt te zien.

Of je wordt gebeld door de NCRV jeugdtelevisie: 'of ze opnames mogen maken op de boerderij voor hun zomerprogramma 'Zomersproeten'. Op 3 en 4 juli waren ze twee hele dagen te gast op ons bedrijf. Er is die hete dagen hard gewerkt door de regieassistentes, presentatrice Jetske, regisseur en camera-ploeg. Onze dochter Daniëlle werd hoofdpersoon in een soort Boerin zoekt man. Samen met kinderen van campinggasten en kinderen van een naburige school werden de opnames gemaakt. We hebben geprobeerd een zo goed mogelijk beeld te geven van het leven op de boerderij. Ook is hierbij Adopteer een Koe genoemd, en wat schetst onze verbazing? Op de site van NCRV-zomersproeten wordt zelfs verwezen naar de site van Adopteer een Koe! Zo zie je maar weer, je weet nooit hoe een koe een haas vangt!

Zo boeren wij als melkveehouder en agrotouristisch ondernemer rustig verder bij het mooie Kockengen. Wij zijn blij hier te mogen wonen en werken en vinden het fijn als onze gasten en onze adoptiefamilies hiervan ook kunnen genieten.

Piet van de Geer en Marianne Hoekstra (Boerderij Hazenveld)

Aanwinst

Eind juni waren we op de boerderijdag bij de familie Van Schip, in Bunnik. Wat een geweldige boerderij. Schoon en opgeruimd, een fantastische sfeer en overal rust en gezelligheid en gastvrij...

De koeien waren uiteraard in de wei en van de lege stallen werd dankbaar gebruik gemaakt door diverse mensen met standjes met leuke dingen, met gratis biologische hapjes en drankjes, pannenkoeken bakken voor de kinderen, tochtjes met een huifkar en een paard, spelen in het hooi (de kinderen), namaak-koeien die je echt kon melken en nog veel meer echt leuke dingen.

De koeien en kalfjes waren brandschoon, net als de rest en er waren continu rondleidingen over de boerderij en waar er wat te vertellen was stond ook daadwerkelijk iemand die wat te vertellen had.

Om op deze boerderij te komen moet je even zoeken, maar dan heb je ook wat gevonden in het prachtig Utrechts Landschap! De boerderij van Jan en Joke van Schip is werkelijk een aanwinst voor Adopteer een Koe.

Een jonge zakenman

13 januari 2006. werd een kalfje geboren op het bedrijf van de Familie in t' Anker in Schore. Hier wonen onze dochter en haar man met hun twee kinderen van 7 en 5 jaar oud. 13 januari is de geboortedag van Oma dus dat was feest. 'Oma er is een kalfje geboren en het is een meisje', zo werd ons medegedeeld. En haar naam is Vleuzan de naam van het kalfje haar moeder (Vleuten) en naar jou (Suzanna). Komen jullie eens gauw kijken? Zo gezegd zo gedaan dus een paar dagen daarna in de auto gestapt om naar de nieuwe aanwinst te kijken. Willem 7 jaar stond ons op te wachten: 'Gaan jullie mee naar het kalfje?' In de stal aangekomen hebben wij de nieuwe aanwinst bewonderd. 'Een mooi beestje vinden jullie ook niet? Ik wel hoor, zegt Willem. Wij vonden het ook maar nu, met de handen in de zakken van zijn overal komt de vraag: 'Oma wil je dat beestje adopteren? Het is toch ook naar jou vernoemd? Als Oma zijnde wat doe je dan? Voor deze vraag ging ik door de knieën. Oma heeft nu een kalfje geadopteerd wat hoop ik nog voor vele nakomelingen kan zorgen voor de Familie in 't Anker

Kees en Suzan Dekker.

Onwennige eerste

Op 16 juni 2006 hebben wij de adoptiekoe bezocht die ik mijn vriendin cadeau heb gegeven.

Mevrouw Heijne uit Ter Apel heeft ons ontvangen en meegenomen naar het weiland waar de koeien stonden. De kennismaking verliep ietwat stroef, omdat de koeien niet aan vreemden zijn gewend. Toch heeft mevrouw Heijne de koeien met biks kunnen lokken en kon mijn vriendin de koe bewonderen. Aangezien het voor mevrouw Heijne óók haar eerste adoptiekoe was, leek het me leuk om u hiervan en van de koe een foto te sturen.

Met vriendelijke groet
Margriet Driessen

Het LBC project

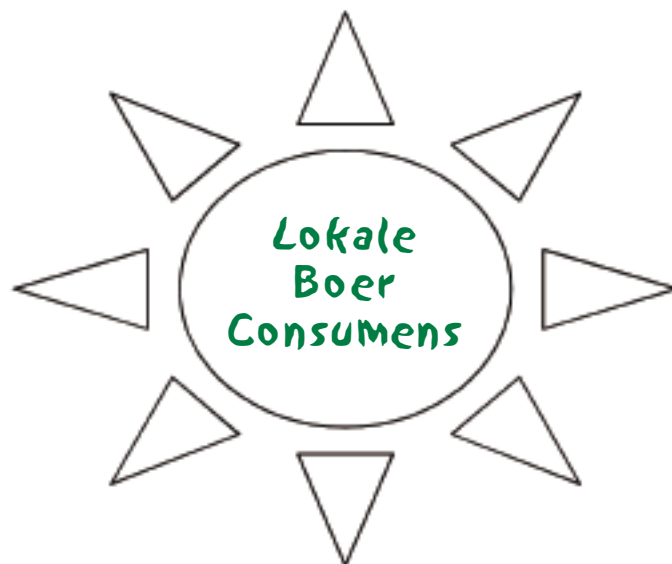
Lokale Boer Consumens verbanden zijn zo leuk omdat de boer de betrokkenheid van de consumens voelt, je haalt er ideeën vandaan, je hebt supporters, meedenkers, mensen die waarderen wat je doet. Voor de consumens is het leuk omdat ze kunnen zien en beleven waar het voedsel vandaan komt, ze daarvoor beleving krijgen bij hun voedsel, bij 't leven op een boerderij/tuinderij, contact met de boer, met elkaar en met wat er groeit en bloeit en daar door verwonderd raken.

Je zou toch veel van dat soort verbanden wensen in Nederland? Welnu, dat vonden wij ook en daarom hebben we een project geformuleerd om Lokale Boer Consumens verbanden te ontwikkelen. Het project kent vier doelen en vier fasen en loopt tot eind 2007.

1. Allereerst willen we bestaande kennis en ervaring vastleggen over het reilen en zeilen van LBC verbanden. Momenteel wordt gewerkt aan casebeschrijvingen van Nederlandse bodem maar ook uit het buitenland. Er zijn contracten afgesloten met drie AEK bedrijven Stadsboerderij Almere (door Tineke van den Berg), Henricus Hoeve in Beneden Leeuwen (door Henk Hoefnagel), De Beekhoeve in Kamerik (door Monique van der Laan). We hebben Anne Stijkel gevraagd om de ervaringen in 'het netwerk AEK' te vertellen. Maar voordat AEK begon waren er al drie Pergola Associaties in Nederland die heel ver gingen in de samenwerking tussen boeren en burgers. De Oosterwaarde in Diepenveen, Tuinderij de Nieuwe Ronde in Wageningen en De Aardvlo in Bunnik. We hebben de tuinders en hun betrokken burgers gevraagd om hun ervaringen voor ons op te schrijven. Ook de ervaringen in het landelijke LBC netwerk worden opgeschreven (voor een korte introductie zie hoe het begon). We hopen dat de case beschrijvingen inspirerend zijn, en laten zien dat burgerparticipatie kan, en hoe het er uit kan zien, met alle kansen en valkuilen die daar bij horen. Deze verhalende lessen komen in principe op 1 januari a.s. op de site www.stichtingkoevoet.nl. De kennis en ervaring wordt ook verwerkt in instructiematerialen en trainingsmaterialen.

2. Vervolgens willen we kennis en ervaring opbouwen en uitbouwen op 10 bedrijven die we tijdens het project begeleiden. We gaan met 10 bestaande en nieuwe LBCs in Overijssel en Gelderland in een 1 op 1 coachingstraject aan de slag. Die begeleiding is maatwerk en sluit aan bij de beweegredenen en behoeften van de boeren en de burgers van het betreffende verband.

3. We gaan kennis over burgerparticipatie aan boeren en burgers overdragen door middel van een training van drie dagdelen verspreid over 2007 (zie LBC training). We hopen uiteraard dat u daar belangstelling voor heeft. Die training wordt in januari 2007 eerst uitgetest op 'de groep van 10' zoals beschreven bij punt 2, zodat u kunt vertrouwen op een goede training.

4. We gaan kennis en ervaring over LBC zo breed mogelijk bekend maken door middel van de nieuwsbrief Koevoet en de website. De website www.stichtingkoevoet.nl zal alles wat geleerd wordt direct weer toegankelijk maken, deels op een open gedeelte, deels op een gesloten gedeelte. Het blad, de Koevoet, oorspronkelijk alleen van het project 'Adopteer een koe', zal vanaf nu – getuige ook al deze zware invulling met LBC – nu ook een breder communicatieorgaan vormen, dus boeren en tuinders en burgers zonder koeien zullen zich er voortaan ook in herkennen.

Aanvrager en eindverantwoordelijk voor het project is stichting Green Valley, maar het wordt uitgevoerd door een groot aantal organisaties waaronder CLM, Triple I-S, Compassie in Cocreatie, Stichting Koevoet, Aquarius Alliance en Hogeschool Windesheim. Henk Kloen (CLM) is projectleider.

Het project is wat ons betreft een succes wanneer 80 boeren en boerinnen en tenminste 2000 burgers enthousiast zijn over hun verband, de training vol zit en meer mensen de training willen volgen, de nieuwsbrief echt van en voor de boeren en de burgers is, en de website elke dag door tenminste 30 mensen wordt bezocht.

Gerwin Verschuur, Anne Stijkel en Monique van der Laan

Koziemopjes

Er stonden twee koeien in de wei
Zei de ene tegen de ander: "lekker windje hè?"
Zei de ander: "zal ik er nog een laten?"

Twee andere koeien stonden ook in de wei.
De ene draait zich om naar de ander en zegt: "boeëëë"
Zegt de andere: "Je haalt me de woorden uit de mond"

Lisa

LBC-VERBANDEN, hoe het allemaal begon

LBC staat voor Lokale Boer-Consumens verbanden, verbindingen tussen boeren en tuinders en burgers en consumenten (Consumensen), in geld, geest- en menskracht. De verzonnen term consumens is de burger of consument die producten en diensten komt halen maar ook aandacht en arbeid komt brengen en een eerlijke prijs betaalt. Het gaat in het LBC verband om het ontwikkelen van een participatieve en elkaar ondersteunende relatie die kwaliteit van leven van mensen en dieren bevordert. De vormen van meedenken, meewerken en meebetalen die in een LBC verband kunnen ontstaan zijn nog lang niet uitgeput. Een bekende vorm in het buitenland heet CSA: Community Supported Agriculture. In 1997 is die vorm in Nederland geïntroduceerd onder de naam Pergola, en is er eerst vanuit Dunamis en later vanuit het Pergola steunpunt bij Strohhalm ondersteuning geboden bij het opzetten van Pergola Associaties. De drie bekende zijn de Nieuwe Ronde in Wageningen, de Oosterwaard in Diepenveen en de Aardvlo in Bunnik. Het zijn allemaal tuinderijen. In een volgend nummer van de Koevoet zullen we aan deze initiatieven meer aandacht besteden. Het bleek echter moeilijk om Pergola Associaties naar Amerikaans model in Nederland van de grond te krijgen. Strohhalm wilde na een aantal jaren wel van het steunpunt af.

In 2002 slaan CLM, Biologica en Milieubewustzijn de handen ineen om boer-burger verbindingen een nieuwe impuls te geven. Dankzij eigen bijdragen en financiële steun van het VSB fonds, komen voor de startdag op 1 februari 2003 50 koppels van boeren en burgers bij elkaar op de Eemlandhoeve in Bunschoten. We komen, middels het werken in subgroepen, tot een gezamenlijke verbeelding van geld, geest en menskracht (zie bladzijde hiernaast).

Negen maanden later komt een deel hiervan mede dankzij een bijdrage van het Triodosfonds weer bijeen op Landgoed Boekesteijn in 's-Graveland. Ook deze dag is weer rijk gevuld met inspirerende verhalen en we werken aan de hand van vragen vanuit de deelnemers zelf. We besluiten met of zonder subsidie, hoe dan ook door te gaan. We kunnen veel van en met elkaar leren, op allerlei gebied, van communicatief tot juridisch en fiscaal. En zo geschiedt. In het voorjaar van 2004 organiseert Joachim Deru die stage loopt bij CLM een viertal bijeenkomsten en ook ziet een LBC-brochure het licht, een brochure die elk verband naar believen onder eigen naam en adres kan uitgeven. In de zomer van 2004 nemen we afscheid van Biologica en gaan Gerwin Verschuur (CLM) en Anne Stijkel (Milieubewustzijn) met de betrokken boeren en burgers verder.

De maanden daarna hebben we een aantal kleinere maar schitterende sessies. In oktober 2004 zijn we te gast bij Thom Krol van de Hamstermieden in Drogeham, AEK-boer. In Drogeham voelen we met elkaar de essentie waar LBC voor staat: met LBC willen we nemen en geven tussen boeren en burgers in balans brengen, van roven naar ruilen naar associëren naar cocreëren. In maart 2005 zijn we te gast bij Gerhard te Voortwis van Gastboerderij de Zonnebloem in Winterswijk. In Winterswijk ontdekken we dat het ontwerp van de Buurderij (zie elders in dit blad) ook richting geeft aan de ontwikkeling van lokale boer consumens verbanden.

Uiteindelijk wordt eind 2005 het projectvoorstel gehonoreerd door vele partijen, waaronder weer VSB-fonds, maar nu aangevuld met subsidies van de provincies Gelderland en Overijssel, en een eigen bijdrage van het CLM. Lees ook het artikel over het LBC project.

Anne Stijkel (Triple I-S & Compassie in Cocreatie)
en Gerwin Verschuur (CLM)

TV documentaire

De documentaire 'The Real Dirt on farmer John' van Taggart Siegel won de publieksprijs op het International Documentary Festival Amsterdam (IFDA) 2006. Dankzij het feit dat zijn moeder al in de jaren vijftig een camera kocht, zien we vijftig jaar geschiedenis van de landbouw in Amerika. Van gezinsbedrijf via industrialisatie naar 'community shared agriculture'.

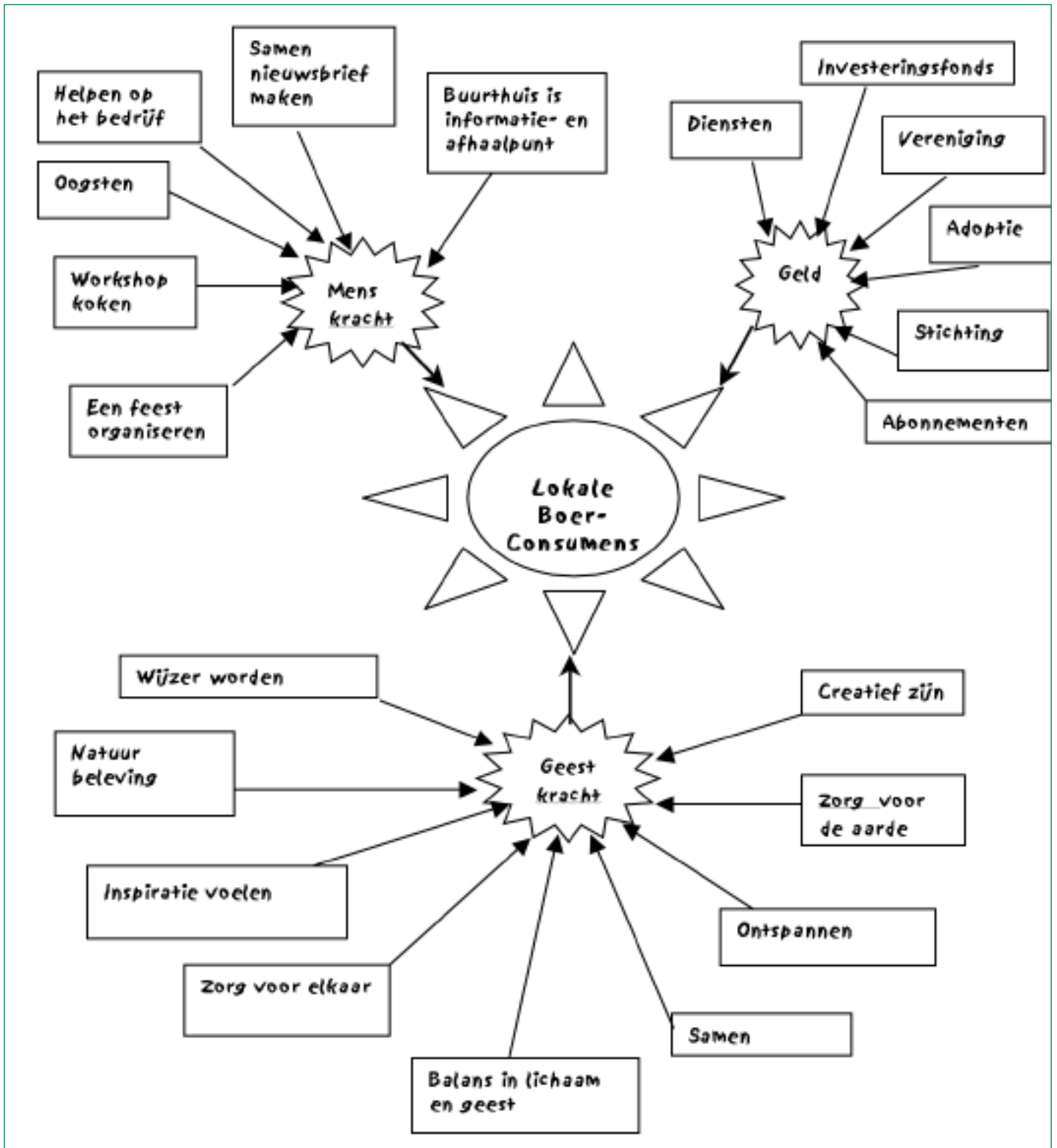
Vanuit het ontroerende en humorvolle perspectief van de aarde en staal minnende, toegewijde en excentrieke farmer John. Niemand houdt zijn ogen droog bij het zien van deze film.

De film geeft een mooi beeld van farmer John die niet mee wil en kan in de race om schaalvergroting en na zware tijden uiteindelijk weer een bloeiend bedrijf kan opbouwen. Deze film is een aanrader voor adoptievriendedagen.

Koos van der Laan

De film is op 28 oktober getoond op de Eemlandhoeve in Bunschoten. Op zaterdag 25 november om 19.00 uur wordt hij gedraaid op De Beekhoeve in Kamerik (Utr) (voor informatie 0348-401254 of info@beekhoeve.nl)

Box 1:
Ontwikkelopties van Lokale Boer-Consumens Verbanden
Samenwerking met geestkracht, menskracht en geld
 (LBC startdag, 1 feb 2003)

LBC Trainingen

We organiseren drie identieke LBC trainingen bedoeld voor bestaande en nieuwe verbanden van boeren en burgers. In de training wordt interactief gewerkt vanuit de vraag van elk verband, op verschillende niveaus:

- Drijfveren (waarom een verband, en van waaruit, welke basisovertuigingen)
- Koers (waar willen we naar toe, wat willen we met elkaar)
- Navigatiemiddelen (welke hulpmiddelen hebben wij nodig, en welke zijn er al elders ontwikkeld, zoals op het gebied van structuren, contracten)
- Competenties van betrokkenen (wisselende rollen van schippers en maten; wie bepaalt wat en wanneer; hoe wordt er gecommuniceerd, geluisterd, geïnterpreteerd)

In al deze onderdelen draait het steeds om maatwerk. Een hulpmiddel, ontwikkeld op de ene plek, zal bijvoorbeeld niet vaak zondermeer gekopieerd kunnen worden. Daarvoor is elk verband te uniek (plaats, type bedrijf, combinatie van mensen, tijd/context van ontstaan, geschiedenis). Dat omwerken is een leerproces, en daarbij kunnen we gebruik maken van de lessen van 'verteren', naast reflecteren en experimenteren, zowel per verband als tussen de verbanden. Cruciale factor in al deze zaken is de mate waarin alle betrokkenen een permanente koerszoekende houding kunnen ontwikkelen, want duidelijk is dat deze nieuwe weg waarin boeren en burgers SAMEN optrekken geen geplaveide weg is.

In het eerste dagdeel zullen de drijfveren, de koers en de hulpmiddelen centraal staan.

In het tweede dagdeel wordt gewerkt aan competenties en aan planvorming.

In het derde dagdeel in oktober wordt gereflecteerd op de praktijk. Daarin draait het dus om leren van het verleden en om bijstellen van de plannen voor de toekomst.

Als u (als koppel) de cursus heeft afgerond heeft u een aantal tools in handen om een LBC vorm te geven, kent u de kansen en valkuilen van uw verband, heeft u geëxperimenteerd met een plan, en heeft u zicht gekregen op hoe u een aantal zwaktes kunt ombuigen en sterktes kunt uitbouwen.

Er is plaats voor maximaal 25 koppels van een boer en een burger per training. Ze duren 3 dagdelen verspreid over het jaar 2007: 2 in het voorjaar, 1 in het najaar (zie box met datumoverzicht). De trainingen zullen op 15 december 2007 met een slotdag worden afgerond. De training kost voor elk verband (altijd boer en burger samen) 200 Euro. Daarbij zit inbegrepen de koffie/thee en het cursusmateriaal. Voor vragen of opgave kunt u terecht bij Gerwin Verschuur: gerwinv@worldonline.nl (of 0345-470747). Wij vragen van u om uw opgave vergezeld te doen gaan van uw (beider) motivatie, in 1 A4.

- Cursus 1: 3 dinsdagmiddagen,
13 februari, 20 maart, 9 oktober
- Cursus 2: 3 donderdagmiddagen,
15 februari, 22 maart, 11 oktober
- Cursus 3: 3 zaterdagmiddagen,
17 maart, 21 april, 6 oktober

De locatie is nog niet bekend, maar we willen die per training verschillend te maken, dat wil zeggen cursus 1 in de buurt van Utrecht, 1 cursus in de buurt van Zwolle en 1 cursus in de buurt van Arnhem.

Wij zien u graag op 1 van onze trainingen!

Anne Stijkel en Gerwin Verschuur

Werving

Stichting Koevoet is eind 2005 opgericht om impulsen te geven aan verbinden van boeren en burgers, en verduurzamen van landbouw en landgebruik. Stichting Koevoet heeft zich ten doel gesteld om daaraan bij te dragen door te experimenteren, te leren en te communiceren. Stichting Koevoet zoekt versterking van het bestuur met twee leden met hart voor de doelen van de stichting.

- 1 boer of boerin met communicatieve kwaliteiten
- 1 burger met financiële en/of juridische kwaliteiten

Het bestuur komt tenminste zes keer per jaar bij elkaar.

Als u belangstelling heeft wilt u dan contact opnemen met Monique van der Laan (voorzitter) info@beekhoeve.nl
tel:0348-401254

Nieuwsbrief de Koevoet is een spreekbuis voor boeren en burgers die samen werken aan verduurzamen van landbouw en landgebruik. Om die spreekbuis te versterken zoeken we enthousiaste en communicatieve redactieleden. Van redactieleden wordt gevraagd mee te denken, schrijven en fotograferen aan de inhoud van vier elektronische nieuwsbrieven per jaar en een vijfde mooi gedrukt exemplaar dat tevens als jaarverslag dienst kan doen.

Als u belangstelling heeft wilt u dan contact opnemen met Gerwin Verschuur (redacteur) gerwinv@worldonline.nl
tel:0345 518533

Van Buurderij naar buurderijk

Het ontwikkelingsproces van de 'Buurderij' begon als een wensbeeld van een nieuwe organisatievorm op het platteland met warme relaties met de buurt en de burens. Het proces heeft geleid tot een set principes en uitgangspunten en concrete ervaringen daarmee die boerderijen kunnen gebruiken bij hun ontwikkeling in relatie met hun klanten en maatschappelijke organisaties.

Vanaf 2003 zijn er onder regie van het Innovatie netwerk een aantal projecten uitgevoerd rond de werktitel van Boerderij naar Buurderij. In 2003 zijn een aantal workshops gehouden en is een startnotitie geschreven. Het centrale thema in die notitie is de afstand tussen stad en platteland, boer en burger. Die afstand is er op economisch gebied onder andere door Europese landbouwpolitiek en lange ketens met veel tussenschakels tussen boeren en consumenten. Consumenten zijn niet rechtstreeks betrokken bij waardering van boeren.

Die afstand is er ook op sociaal gebied onder andere door de snelle afname van het aantal mensen dat in de landbouw werkt, en door de specialisatie van de landbouw komen burgers en consumenten minder op boerderijen. Burgers zijn zich daarvoor minder (mede)verantwoordelijk gaan voelen voor voedselproductie.

De afstand is er ook op cultureel gebied onder andere door de intensivering van het gebruik van grond, planten en dieren die maatschappelijke debatten over intensieve veehouderij, milieuvervuiling en dierenwelzijn hebben opgeroepen. Er is minder gezamenlijkheid in de visie op landbouwontwikkeling.

In 2004 en 2005 zijn een tweetal ontwerpen gemaakt om deze afstand tussen stad en platteland, boer en burger te verkleinen. Anne Stijkel en Gerwin Verschuur hebben samen met drie andere partners gewerkt aan een van de twee ontwerpen met de titel Het leven in bedrijf. De behoeften van mensen staan daar in centraal. Elk mens heeft behoefte aan voeding, natuur en landschap, inspanning (werk) en ontspanning (recreatie), aandacht en bevestiging van andere mensen (zorg en welzijn) en uitdagingen (leren en zingeving).

Er zijn al veel boeren en boerinnen die op deze behoeften inspelen door hun bedrijf te verbreden met bijvoorbeeld streekproducten, landschapsbeheer, zorg, educatie en recreatie. In het ontwerp wordt op deze multifunctionaliteit van boerderijen stevige relaties tussen boeren en burgers gebouwd, die tot uitdrukking komen in gedeelde waarden, nieuwe rollen en verantwoordelijkheidsverdeling en nieuwe producten en diensten. Een bijzonder punt in het ontwerp is de verrekening van lusten en lasten. Kapitaalslasten (rente en aflossing) zijn een groeiende last voor boeren. Door de verrekening van producten en diensten anders te organiseren kunnen de kapitaalslasten op termijn aanzienlijk dalen.

In beide ontwerpen zijn principes en uitgangspunten expliciet gemaakt en die zijn schetsmatig uitgewerkt in hoe het er in de praktijk uit zou kunnen zien. Toen de ontwerpen klaar waren, bleek dat er links en rechts al praktijkervaring is opgedaan met onderdelen van de ontwerpen. Daarom werd in 2006 begonnen met een verkennend onderzoek naar die praktijkervaringen met de organisatie van gezamenlijkheid, verantwoordelijkheidsverdeling en duurzame ontwikkeling. Er werden zeven initiatieven geselecteerd zowel binnen als buiten de landbouwsector. Een ecologische woonwijk, een autodeelorganisatie, een welzijnsinstelling, een zorginstelling in de landbouw, een onderwijsinstelling in de landbouw, een multifunctioneel landbouwbedrijf en een lokaal handelsnetwerk.

We hebben de ervaringen van deze zeven initiatieven beschreven en een ronde tafel gesprek gevoerd. Daarin zijn we gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat het belang van de Buurderij in transitie naar duurzame ontwikkeling ligt in de kwaliteit van het proces, waardoor nieuwe interessante vormen van gezamenlijkheid en verantwoordelijkheidsverdeling ontstaan. De 'Buurderijke' processen in de zeven initiatieven hebben geleid tot een aantal opmerkelijke nieuwe vormen op het gebied van:

- Eigendomsrechten en gebruiksrechten. Bijvoorbeeld in EVA-Lanxmeer wordt met het concept mandelig gebied gewerkt dat prive eigendom met gezamenlijk gebruik combineert. Wheels4all is eigenaar van het autopark dat door de leden wordt gebruikt.
- Communicatie. Bijvoorbeeld in Wheels4all en ook in Noppes wordt gezamenlijkheid bevorderd door slim gebruik van moderne communicatiemiddelen (intranet).
- Ruilverhoudingen. Bijvoorbeeld in Noppes wordt het principe wederkerigheid in praktijk gebracht.
- Verantwoordelijkheid. Bijvoorbeeld in It Skewiel maar ook in de Zonnehoeve wordt aangesloten bij innerlijke drijfveren en ruimte geboden voor eigen initiatief waardoor mensen zelf verantwoordelijkheid nemen.
- Ondernemen en onderwijzen. Bijvoorbeeld in de Warmonderhof maken agrarische ondernemers deel uit van het onderwijzend personeel.
- Werken en leren. Op de Warmonderhof en in Urtica de Vijfsprong is werken een essentieel onderdeel van het leerproces van studenten en hulpvragers.
- Elkaar ondersteunen. Bijvoorbeeld in de Zonnehoeve wordt samengewerkt aan de opvoeding van de kinderen en springen ondernemers en werknemers in als een taak te zwaar wordt voor 1 persoon.

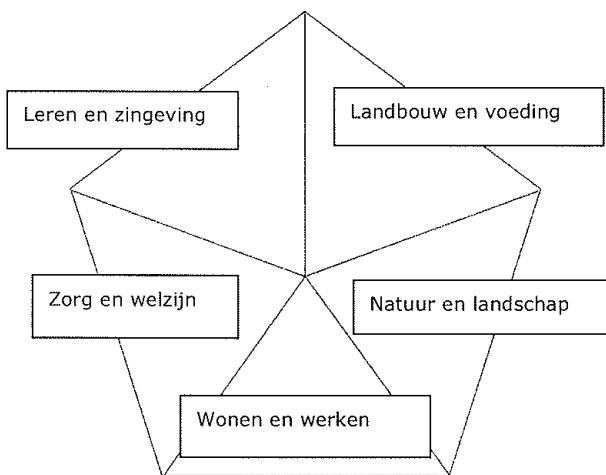
Op basis van hele set principes en uitgangspunten en concrete praktijkervaringen ermee zijn we gekomen tot een tiental vraagstukken die in 'Buurderijke' ontwikkelingsprocessen aandacht nodig hebben.

Sex voor dieren

De tien vraagstukken zijn:

1. Wie doen er mee en waaruit bestaat de gezamenlijkheid
2. De interactie en verhouding met de buitenwereld
3. Wederkerigheid in verrekening van lusten en lasten
4. Vrijheid en dwang in de organisatie van 'participatie'
5. Van ontmoeting naar welbegrepen eigen belang in gezamenlijkheid
6. Afbakening van zelfregulering binnen kaders
7. Organisatie van besluitvorming
8. Transparantie in verantwoordelijkheidsverdeling
9. Duurzame ontwikkeling
10. Collectief eigendom van grond en machines

clm

Buurderij ontwerp

Door actief met deze vraagstukken te werken zullen nieuwe vormen van gezamenlijkheid en verantwoordelijkheidsverdeling tot stand komen en uiteindelijk boerderijen/buurderijen ontstaan die vitaal zijn op op cultureel, sociaal en economisch gebied. Meer informatie over de Buurderij vind u op de website van het Innovatie netwerk www.agro.nl/innovatienetwerk. Kijk op die site bij bij transitie duurzame landbouw en projecten. Daar vindt u onder het subthema veelzijdige landbouw het onderwerp van Boerderij naar buurderij.

U kunt u ook door de initiatieven zelf laten inspireren.

www.zonnehoeve.net/

www.eva-lanxmeer.nl/

www.noppes.nl/

www.urticadevijfsprong.nl/

www.wheels4all.nl/

www.warmonderhof.nl/

www.skewiel-trynwalden.nl/

Dieren werken hard voor ons mensen. Ze leveren onder andere melk, vlees, wol, eieren en goed gezelschap. Ook dieren hebben recht op goede arbeidsomstandigheden en plezier in het leven. Het is aan ons mensen om te zorgen voor hun primaire levensbehoeften zoals een goed huis, lekker eten, leuk werk, wat lol en zo nu en dan een gezonde vrijpartij. Van de honderden miljoenen dieren die in Nederland gehouden worden, krijgt slechts een klein deel de kans om zich seksueel te ontplooien. Veel landbouwhuisdieren hebben een leven zonder partner van het andere geslacht, worden kunstmatig bevrucht, kunnen kinderen niet zelf opvoeden en sterven als maagd. Naar schatting (CBS landbouwtellingen) sterven er in ons land jaarlijks 1,3 miljoen kalveren, 10 miljoen varkens en 750 miljoen kippen en hanen als maagd.

Dit was voor een aantal bezorgde dierenvrienden van Wonder aanleiding om de campagne Sex voor Dieren te starten. De website: www.sexvoordieren.nl haalde binnen 2 weken een half miljoen bezoekers. De campagne haalde de voorpagina van Sp!ts, Hart van Nederland, Ruud de Wild (live dierendating) en vele andere media. Een groot publiek werd verleid om een gedachte en een gesprekje te wijden aan dierenwelzijn. "Hoe vindt u dat nou dat het stukje vlees op uw bord als maagd is gestorven?"

Veel mensen hadden moeite met de 'sexuele' insteek, of gaven te kennen dat ze andere zaken op het gebied van dierenwelzijn belangrijker achtten. Nog meer dachten dat het een grap was. Toch waren er boeren die enthousiast reageerden en de media een uitnodiging stuurden om eens te komen kijken naar de voortplantingspraktijken op hun bedrijf. De meeste mensen moesten bekennen het eigenlijk niet te weten, of gingen er gewoon van uit dat 'het wel mee zou vallen'. Echter, het Publiciteit Centrum Biologische landbouw kwam tot de verrassende conclusie dat de meeste biologische melkveehouders in Nederland gebruik maken van KI, hoewel de laatste jaren natuurlijke dekking door middel van stieren sterk in opkomst is. In de biologische varkenshouderij worden KI en natuurlijke dekking veelal naast elkaar gebruikt. De biologische kippenhouderij betreft haar kuikens van enkele grote gangbare fokkerijen die gebruik maken van KI. Aldus een biologische nieuwsbericht in het Agrarisch Dagblad. Sex voor Dieren is nu een serieuze gesprekspartner geworden van het netwerk Stier bij Koe onder leiding van het Louis Bolk Instituut.

Boris van Oirschot